

TAULA RODONA

Alfred Giner

Hi haurà un parlament breu dels doctors ANTONI LLORET i ENRIC CASASSAS. Però abans de començar vull donar lectura a una carta rebuda del Conseller de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya, el doctor Laporte, en la qual diu: «Senyor JOSEP MARIA TURA I SOTERAS, President de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques. Benvolgut senyor, agraeixo molt el seu escrit del proppassat dia 9 de juliol en el qual m'invita a participar en la taula rodona que com a cloenda de la III Trobada sobre Recerca Experimental se celebrarà el proper dia 25 d'agost a Prada. Lamento haver de comunicar-li que un compromís ineludible, adquirit amb anterioritat, m'impedirà de participar-hi. Tot agraint-li novament la seva deferència, el saluda ben cordialment. JOSEP LAPORTE.»

A continuació el que farem serà que els senyors que van a intervenir, parlaran sobre el tema central que ha tingut aquesta Trobada i com a conclusió serà parlar sobre relacions de la recerca experimental en física i química i la medicina. Per tant, seguint l'ordre que hem establert aquí per a poder començar ja aquesta discussió, tindrà la paraula el professor ENRIC CASASSAS, que parlarà sobre aquestes relacions.

Enric Casassas

Bé, jo tinc la satisfacció de poder participar en aquesta taula rodona i participar en aquestes Jornades, i el contingut de les diverses manifestacions que s'han anat presentant en aquestes Jornades m'ha fet pensar en una opinió que s'ha estès entre els diversos nuclis químics; ara parlo com a professional de la química analítica que sóc, una opinió, deia, que s'ha estès entre alguns grups de químics sobre que la química analítica no era veritablement una ciència pròpiament dita sinó només una servidora de les altres branques de la química; i he pensat en aquesta servitud de la química analítica o en aquesta suposada servitud de la química analítica perquè en aquestes Jornades, aquestes comunicacions que s'han presentat m'han fet pensar que, en realitat, el límit de tota la química i de tota la física s'han convertit en servidores d'altres branques de la ciència, i en el cas concret d'aquestes Jornades en servidores de la medicina.

No són concretament servidores de la medicina, sinó que la física i la química són servidores de moltes altres coses més. El fet és que dir això de si serveixen,

si són servidores d'un altre camp de l'activitat humana, vol dir que serveixen, i això és una cosa que en realitat no ens fa cap mal de dir, en el punt d'honor professional; és a dir, que ens diguin que servim, doncs, ja està bé.

El fet és que a vegades aquesta opinió, relativa al fet que som servidors, fa que se'ns cridi com a servidors i per resoldre problemes o per participar en llur resolució, per participar en la resolució de problemes no a un nivell de servidor. Jo en realitat voldria fer un cant a tot aquest caràcter global que tenen les comunicacions presentades a aquestes Jornades, que és el cant a la interdisciplinarietat i el cant a la col·laboració entre experts d'altres disciplines. En fi, hi ha també altres aspectes, i estic parlant de la importància que té el fet que ens sentim col·laboradors i que puguem ésser col·laboradors els uns dels altres i col·laborar en qüestions comunes.

Hi ha altres aspectes; és a dir, recordo una conferència del Dr. Margalef en unes jornades organitzades conjuntament per la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques i la Societat Catalana de Biologia; era sobre la contaminació en el medi en els Països Catalans. En aquesta conferència el professor Margalef (no és del camp de la medicina però és del camp de les ciències biològiques, que s'hi acostava), va criticar la intervenció dels analistes químics en els problemes del medi i per llur incompetència en els problemes del medi. Precisament això és el que estic dient, de la necessitat de la col·laboració i la necessitat de mancomunat esforços.

En realitat els químics llegim treballs publicats per ecologistes o treballs publicats per biòlegs o treballs publicats per metges que han considerat que la química era una ciència auxiliar, una ciència secundària, i ens trobem moltes vegades amb admiració, admiració de les coses que es poden escriure des de nivells d'incompetència tan grans. Això, perdó, no és una opinió solament personal; hi ha un professor il·lustre, el professor PATERSON de la Universitat de Berkeley, Califòrnia, que va escriure un treball memorable fa quatre o cinc anys sobre les incorreccions en les anàlisis de plom en el medi, i presenta en aquest treball la quantitat d'articles publicats amb dades errònies, amb resultats falsos, deguts a les imperfeccions en la presa de mostres o d'imperfeccions en la tècnica d'anàlisi o imperfeccions múltiples i molt variades. El fet és que, de resultes d'aquest article de PATERSON, en el National Board Standards i d'altres Institucions importants, han intentat d'introduir una mica de serietat en aquesta manca de col·laboració, entre experts de diferents àrees.

Això, aquesta manca de col·laboració no és, tampoc, una cosa que vingui donada pel nostre individualisme de cadascú, sinó que ve donada pel nostre individualisme professional, diguem-ho així. I en el pla d'estudis de la medicina existia una assignatura no fa gaires anys que se'n deia química; ara aquesta assignatura ja no existeix. Més que més per a fomentar la col·laboració entre químics i metges.

En el problema de la col·laboració hi ha unes dificultats que són les dificultats inherents al finançament de la investigació i les dificultats inherents a les publicacions dels resultats de la investigació. La investigació avui en dia és finançada

a partir de subvencions específiques a programes específics; això és la part més important del finançament de la investigació. Aleshores sembla que no hauria d'ésser difícil d'aconseguir de passar al davant de moltes peticions de tipus individual amb peticions de tipus coordinat, de tipus interdepartamental i interdisciplinari. I, és clar, les subvencions procedeixen de fons dispersos; vull dir, és clar, uns fons que passen a través de la comissió assessora de l'àrea de tal, o a través del FIS una cosa específica dels qui viuen de la sanitat, dels qui treballen en la sanitat, i que per als qui no hi treballem d'una manera directa, doncs és una cosa en la qual sembla que l'accés és impossible.

Pel que fa a les publicacions, resulta que es fan amb uns noms d'autor, i aleshores sembla que els servidors no en són coautors, i, és clar, això són qüestions que cal aclarir prèviament i que cal aclarir també amb un esperit de col·laboració i un esperit d'estímul mutu.

Alfred Giner

Bé, ara passem al professor JOAN RODÉS, que ens parlarà també de les mateixes relacions, des del punt de vista més aviat mèdic.

Joan Rodés

Realment és totalment improvisat tot això, però jo crec que és la primera vegada que es parla d'una recerca participada, tant a nivell clínic com a nivell bàsic.

Llavors, a mi em fa l'efecte que els qui no són metges, tenen tendència a simplificar la recerca mèdica a la recerca epidemiològica; nosaltres diem que la recerca epidemiològica són els sanitaristes. Aleshores, els metges, fem la recerca clínic, que és física patològica, diagnòstica i terapèutica.

Llavors per arribar a fer que aquesta recerca tingui fruits, cal que sigui original i que sigui realment útil, que no sigui repetició d'altres recerques que es fan arreu del món; necessitem principalment el suport de les ciències bàsiques i llavors no són servidors, els físics ni els químics, sinó que són col·laboradors. El que és evident és que la idea de la recerca d'un determinat punt, d'un determinat problema, no la pot tenir ni el físic ni el químic ni el matemàtic, perquè no tenen coneixements de medicina, sinó que l'ha de tenir el clínic.

Llavors jo també vull separar la recerca bàsica mèdica de la que és més bioquímica, que és més pròxima a la recerca química o més bàsica. Llavors a mi em fa l'efecte que l'estructura de la universitat del nostre país ha impedit aquesta col·laboració. Penso que els plans d'ensenyament de la medicina han estat, són encara, molt desfasats; encara hi ha aquesta tendència a la compartimentació, es té molt poca tendència a l'obertura, a la participació i a l'aprofitament de recursos, en un país com el nostre, molt petit i que té molt pocs i escassos recursos.

Llavors em fa l'efecte que la bioquímica no és tan separada de la química orgànica o inorgànica, em sembla que són molt més a prop i que no estan totalment separades. A mi em fa l'efecte que l'ensenyament de la medicina és ben clar, són diversos coneixements bàsics, però ha d'haver-hi fonamentalment uns coneixements clínics i llavors la recerca clínica va molt paral·lela a aquests coneixements i ha de recolzar en la recerca bàsica. Llavors a mi em fa l'efecte que el nostre país té pocs recursos (no sé si és realitat, perquè jo sóc molt enemic de la institucionalització), però sí que s'han d'aprofitar tots els recursos que tenim i que són molt pocs, aprofitant tota la infraestructura que poden oferir els departaments de química i els departaments de física, i això fer-ho en comú amb els hospitals, o bé amb la Facultat de Medicina.

Per exemple, avui hem estat parlant, el doctor PERE CAMINAL ha parlat de la bioenginyeria i crec que és un tema punter, pot ésser un tema punter a Catalunya; pel fet que és un país petit i que la bioenginyeria requereix fonamentalment imaginació, dedicació i no gaire utilitatge, comparat amb d'altres tecnologies, podria ésser Catalunya capdavantera en aquest aspecte, i em fa l'efecte que hi ha un divorci absolut entre la recerca clínica i tota la recerca bàsica. Jo crec que Prada és la demostració més gran de la necessitat d'aquesta comunicació i jo penso que s'haurien de, no institucionalitzar però sí de donar a conèixer, els camps i les àrees, les línies de recerca a tots els grups de treball que hi ha a la Universitat a Catalunya, i aleshores fer-ho a través d'una comunicació escrita perquè la gent se n'assabentés i aprofités els recursos del nostre país, del nostre petit país. Aquesta jo crec que és la solució. Només volia dir això, perquè és lo que és més important; lo altre, com a metge, utilitzar els altres recursos.

Alfred Giner

Ara passarà el doctor ORIOL CASASSAS a parlar des del punt de vista mèdic, de la mateixa qüestió, de relacions entre la recerca física i química i la medicina.

Oriol Casassas

El tema de les meves paraules serà, si de cas, referent a una recerca totalment diferent, no a la recerca intrínseca de les matèries intrínseques de cadascuna d'aquestes disciplines, sinó a les qüestions que també exigeixen una recerca, a les qüestions terminològiques o lexicogràfiques.

Ahir vaig fer referència, en el meu parlament, al col·loqui que sobre el tema «El català llengua d'expressió científica» va tenir lloc aquí, a Prada, en el marc d'aquesta Universitat exactament avui fa onze anys, el 25 d'agost del 73. En aquella ocasió van coincidir en un mateix esforç (i jo diria que d'una manera tan vasta, tan àmplia, probablement per primera vegada) científics de disciplines totalment diverses, científics de tot el ventall de disciplines. No voldria oblidar-me de cap dels components de la taula, però vull mencionar-ne els noms perquè realment

l'acte crec que va ser un acte de transcendència i és just de fer memòria dels qui hi participaren: Va presidir el col·loqui, GERARD VASSALLS, físic, com sabeu, i després els seus membres eren, dels metges, en JOAQUIM RAMIS, en JOSEP LAPORTE i jo mateix; químics hi havia l'HERIBERT BARRERA i l'ENRIC CASASSAS; biòlegs hi havia l'ORIOLO DE BOLÒS per delegació, en JOSEP MARIA CAMARASSA i en RAMON FOLCH; també hi havia en LLUÍS MARQUET, enginyer; en REINALD DEDIES; l'ANTONI LLORET; potser em descuido algú, però crec que no.

Bé, en aquell col·loqui, després d'un debat al qual van assistir unes dues-centes vuitanta o tres-centes persones, hom va creure necessari de fer una proclama, i d'aquell debat, d'aquell col·loqui va sortir l'anomenat Manifest de Prada, del qual es va fer una difusió de l'ordre de cinquanta/setanta cinc mil exemplars per tot el nostre territori.

Per a sintetitzar, diré que el Manifest de Prada era el crit d'uns científics que se sentien combatuts, que se sentien, pel que fa a la llengua, constrets a unes limitacions, i que sobretot se sentien desvalguts, desemparats. Bé, alguna circumstància ha canviat considerablement, com és notori; de tota manera, si els científics avui no som combatuts en l'ús de la nostra llengua (dret inalienable i deure per raons de dignitat, com es proclamava en el Manifest de Prada), si els científics no som combatuts, si els científics no som constrets en l'ús de la nostra llengua, jo dic que avui els científics encara estem desvalguts, encara estem desemparats en l'ús de la nostra llengua, i aleshores jo voldria que en l'esperit de tots nosaltres brotés, diria, una proclama com la d'ara fa onze anys, tan reivindicativa com la d'ara fa onze anys, no reclamant el dret a l'ús, sinó reclamant el guiatge a l'ús d'aquesta llengua; cosa que, si bé des d'un punt de vista individual i molt particular de vegades en equips, per equips de treball però parcials, parcel·lars, aquesta ajuda ja la tenim (d'una manera tampoc no vull dir les paraules institucional o bé d'òrgans de govern, però per aquí, per aquí van les meves queixes), doncs bé, des d'aquests punts de vista el desemparament jo diria que és semblant al d'ara fa onze anys. I per aquest camí, el català, el científic català potser que li arribi una mica com a aquells esclaus de l'esclava, com es diu?... la Isaura, Isaura em penso, que quan els donen la llibertat no saben què fer-ne.

El científic català comença a trobar-se (i si no hi ha unes mesures urgents en aquest sentit, ens hi quedarem) com els esclaus, els companys de l'esclava Isaura. Que en un perfecte dret de fer ús de la nostra llengua, no sabrem què fer-ne, perquè la nostra llengua té unes mancances importantíssimes, té unes manques sobretot de guiatge importantíssimes. I d'això deriva aquest crit meu reivindicatiu; diria exactament igual com el d'ara fa onze anys. Res més.

Alfred Giner

Molt agraït, doctor CASASSAS, per aquestes vibrants expressions. I ara passem, finalment, dins aquesta taula rodona, la paraula al doctor ORIOLO BOSCH, del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat.

A. Oriol i Bosch

En primer lloc vull agrair, als organitzadors d'aquesta taula rodona, que hagin invitat el Departament, i expressar la meva satisfacció per portar-ne representació.

Fins ara han estat tractats, crec, quatre aspectes del tema de la multidisciplinarietat: el problema de jerarquitització i com es jerarquitzen aquests equips multidisciplinaris, qui mana en última instància, el problema de finançament i recursos, i la comunicació vista des d'un punt de vista d'una minoria que encara viu i se sent minoria nacional com la nostra.

Respecte a la multidisciplinarietat, jo crec que l'acord és consensual, unànime. Hi ha una plena vivència de la necessitat d'aquesta multidisciplinarietat; potser diria que el Departament de Sanitat i Seguretat Social, que té com a missions fonamentals de promoure la salut, prevenir la malaltia, atendre el malalt, rehabilitar-lo i, per acabar, reinserir-lo socialment de la millor manera possible, i el nucli central de despeses del qual és l'atenció al malalt, aquest nucli central l'entem, en el seu desplegament futur, com una tasca multidisciplinària, com una tasca no exclusivament mèdica, i així es conceben els equips d'atenció primària que s'estan elaborant per a la nova fase com un model a aplicar al país, i també la correcció de situacions de multidisciplinarietat no adequadament jerarquitzada com existeix en els nostres centres d'atenció terciària, en els nostres hospitals.

Total, la multidisciplinarietat està en el fons de la filosofia, de la manera de pensar, en el Departament. Una multidisciplinarietat que no serà fàcil d'assolir perquè hi ha unes tradicions dins el sistema i dins el pensament de la societat que fan que, efectivament, allò que ha dit el professor CASASSAS al principi, hom creu que les altes ciències són auxiliars quan no necessàriament això és així, i entenc per altres ciències no tan sols la física i la química sinó altres ciències com actualment les ciències socials, socials com l'economia, com la sociologia, com la psicologia, etc., que han de poder entrar en pla d'igualtat on els correspongui.

En el procés de desplegar aquestes funcions, el de planificació, de programació i de gestió i d'avaluació, hi hem d'entrar naturalment components i tecnologies provinents dels diversos camps científics, i, naturalment, sense els quals les que enteníem com a ciències mèdiques (que és un camp molt més restringit que la sanitària, el grup de sanitàries) quedarien coixes i farien doncs una funció inadequada a les necessitats dels problemes.

Aquest tipus de tasca que ha de desplegar bàsicament el Departament, és vist com un problema de recerca, és bàsicament una recerca aplicada, estratègica i operativa, però és una recerca aplicada. Naturalment el Departament hauria de preocupar-se també de la recerca bàsica, la recerca bàsica en el camp, aquí potser predominantment biomèdica, per a la qual eventualment té un instrument en embrió, que és l'Institut d'Estudis de la Salut, que haurà de trobar la forma de cooperació amb la CIRIT, que és l'eina que la Generalitat ha concebut per a promoure la recerca i el desenvolupament tecnològic en el nostre país.

Aquest, el problema del desplegament de la recerca, també condicionat naturalment pel problema del finançament, és un problema que ve supeditat doncs a les transferències de recursos des del govern central cap a la Generalitat, transferència de recursos que, en el camp de la Comissió Assessora, ha anat bastant endavant, però que en el camp de recursos del Fons d'Investigacions Sanitàries de la Seguretat Social no s'ha pogut començar; és un tema que ha estat sempre a l'agenda de les negociacions, sense haver passat d'ésser a l'agenda, sense haver pogut començar a parlar-ne; no hi ha, haig de dir, cap mena de voluntat política al respecte, i s'argumenta (no s'ha arribat a argumentar a la taula, però entre bastidors, en els passadissos) que la recerca és un procés universal, que la veritat és única i no es pot fraccionar, ignorant la realitat que existeix la necessitat d'establir unes prioritats i que aquestes prioritats vénen molt condicionades a les circumstàncies locals, i llavors naturalment aquestes prioritats s'estableixen molt diferentment des de Madrid o des de la Generalitat.

Bé, aquests tres, aquí és molt breument d'anar les pinzellades respecte a la funció del Departament i voldria dir un parell de coses sobre la meua posició, sobre qui domina la recerca mèdica. El doctor RODÉS ha deixat ben clar que sembla que el metge és qui entén en això; jo diria que és possible que alguns metges hi entenguin; però jo diria (jo també sóc metge) que en principi el caràcter, qui ha de dirigir l'equip, qui sigui, és qui té la capacitat de fer-ho, qui sigui el competent. És molt probable que, en qüestions de recerca mèdica, freqüentment el més competent sigui el metge, el metge clínic, però no necessàriament això serà sempre així. Per a mi, el problema del que domina és si domina la metodologia o domina la capacitat de formular preguntes; la metodologia és allò que ens cataloga per especialitats, primer per titulacions, i després per especialitat dins una mateixa titulació, i al final, doncs, pel mètode; el qui sap fer una cosa intenta així convertir el mètode que domina en la finalitat última del seu treball, amb què probablement les preguntes aniran al llarg del temps convertint-se en irrelevantes. Si allò que domina és la capacitat de formular preguntes, els equips es formaran interdisciplinàriament tot aportant els mètodes rellevants per a poder trobar les respostes a la pregunta. I aquí sorgeix un problema: a mesura que la recerca avança en els països on hi ha tradició d'anys i riquesa de mitjans es veu que es creen unes estructures autoperpetuants (negatives) de recerca, poc creatives, perquè la gent té tendència a transformar-se en obrers d'un mètode i s'obliden que la capacitat de formular la pregunta rellevant és allò que de debò hauria de condicionar el desplegament de la recerca.

Naturalment, els factors sociològics pels quals primer es genera aquesta, diguem-ne, proletarització de la recerca i després es pot trencar aquesta proletarització són molt complexos. Jo no he acabat, si no d'entendre'ls, de trobar-hi solucions, però és un problema que actualment ens complica bastant i ens preocupa molt.

El problema de la terminologia, jo, mentre en parlava el doctor CASASSAS, me l'anava escoltant, a més, des d'una altra vessant; la terminologia a més és una

barrera de separació interdisciplinària que no tan sols fa que ens separem els qui tenim teòricament una llengua i els de les altres, sinó que els qui han après una metodologia l'expressen amb una terminologia diferent, i tot sovint la primera dificultat que cal superar en un equip multidisciplinari és la dels factors terminològics que reflecteixen, igual en l'aspecte polític que en el tècnic, una escala de valors implicada que cadascú porta d'allò que és important i d'allò que no ho és, i que no sempre queda ben conscienciada per la gent que la utilitza però que queda molt clarament reflectida en la terminologia.

I per tant, aquests aspectes que s'embrancharien dins la recerca humanística no es poden negligir en aquest fenomen inevitable de la multidisciplinarietat, si volem, com hem dit, no caure en el proletariat de la recerca sinó en la creativitat de la recerca en busca de solucions a problemes, a problemes crònics o a problemes pràctics. Perquè la diferència entre investigació bàsica i investigació aplicada tot sovint és més una diferència teòrica que no una diferència en la qual jo, personalment, hagi trobat valors essencialment diferents.

Dit això, em sembla que per haver improvisat, he parlat vuit minuts, em sembla que he complert la meva obligació. Gràcies.

Alfred Giner

Molt bé. Moltes gràcies, doctor BOSCH. Ara, com a conclusió, tenim la part final, que serà la cloenda. No sé si hi ha temps... tenim temps encara? Uns pocs minuts queden tan sols, perquè no sé si ha haurà temps per fer preguntes.

Així que ara farem preguntes, escolliré els diferents components de la Taula, el doctor LLORET té la paraula.

Antoni Lloret

Volia començar fen referència a la conferència del doctor ORIOL CASASSAS i això perquè el tema de la llengua en la ciència és una cosa que a mi personalment sempre m'ha afectat molt. En aquesta, el llenguatge és un dels instruments fonamentals per a la nostra cultura i, com que som catalans, doncs necessitem un llenguatge català, adaptat a la nostra època moderna i efectivament m'he desesmat perquè constato que malgrat tot l'avenç que hem assolit a casa nostra, que encara ens queda molt per fer; i queda tant per fer que fins i tot tinc la impressió que hi manquen carismes, perquè aquesta cosa fonamental es pugui fer correctament. Per exemple, m'ha sobtat molt que no hi hagi un treball efectuat fins ara, seriós, des del punt de vista de les normatives del llenguatge científic, i també constato que és el llenguatge científic qui queda més afectat. I és que en realitat ens passa que els científics del nostre país, de casa nostra, són una minoria que quasi, quasi, diria que també tenim dret a participar en la cultura catalana. Una prova. Malauradament, ni l'antic Conseller de Cultura ni crec que tampoc el nou hi dedica una part ni considera que el món de

la ciència fa part de la cultura catalana. Per exemple, actualment si, com m'han explicat, el nou Conseller senyor RIGOL ha fet un Consell de Cultura en el qual no hi ha absolutament cap científic i això és molt greu perquè significa que la cultura catalana està tallada, li manca un tros... i quin tros li manca? Li manca la part més moderna, i la més dirigida cap al futur, de la cultura general. Perquè aquesta divisió de cultura literària i cultura científica és una divisió absurda, només hi ha una sola cultura, només hi ha un sol coneixement, perquè el coneixement té diversos aspectes però tots contribueixen a la riquesa de la nostra cultura, del nostre pensament, i es pot fer una segregació. Si parlem de cultura catalana, els catalans hem de participar-hi, o si no, ¿què representa tot aquest esforç fantàstic que ha explicat el doctor ORIOL CASASSAS, que a partir del moment en què va haver-hi democràcia hi va haver tota una quantitat d'iniciatives privades en què van participar-hi científics (que vàrem participar-hi perquè jo també), doncs ens vam precipitar cadascú en el seu domini a aportar solucions individuals per a resoldre un problema més... i que no sabíem com expressar-nos correctament. Això, fa part de la cultura catalana o de què fa part? No fa part del món ni res, hi ha aquí una espècie de malentès molt important i crec que és una confusió que hi ha, perquè normalment a casa nostra el fet científic com a fet modern encara no ha estat perfectament assimilat ni el coneixem correctament. Jo m'atreviria a fer un suggeriment pràctic, perquè hi ha uns certs moments on s'ha de tenir la valentia de posar les coses per fer damunt la taula; crec que hi ha crítiques que són positives, i és per això que crec que es pot fer un suggeriment d'aquest tipus.

Jo demanaria al doctor ORIOL CASASSAS de preparar un nou Manifest en el qual s'expliqués què és el que passa; naturalment ara no podem pas fer-lo, però aquest nou Manifest, amb l'esperit com s'ha explicat, amb l'esperit com ha fet la seva conferència (és a dir, estem tots assabentats del seu pensament), aquest Manifest s'hauria de distribuir a tots els participants d'aquesta Trobada, que fos signat després en el temps i s'hi tornés a treballar i que constituís un nou Manifest de Prada per a la defensa de la llengua científica i per a la seva normalització, amb resseguiment de normes, de manera que els científics catalans estiguem armats de l'instrument fonamental per a la nostra cultura que és una llengua catalana moderna i del futur.